

О. Є. Кузьмін, І. В. Алексєєв, І. Б. Хома

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Запропоновано прикладний метод структурно-функціональної діагностики фінансово-економічної захищеності підприємства з використанням оптимально підібраної кількості показників-індикаторів у складі системного оцінювання діяльності підприємства з урахуванням відносної величини сумарного дестабілізуючого впливу факторів на пропонувані складові інтегрованого захисту з елементом ідентифікації незаконних видів підприємницької діяльності.

An applied method for structural-functional diagnostics of the financial and economic security of the enterprise using the optimally selected number of parameters-indicators in the systematic evaluation of the enterprise activity, taking into account the relative magnitude of the overall destabilizing influence of the factors on the proposed components of the integrated security with an identification element of illegal business activities is proposed.

Ключові слова: структурно-функціональна діагностика, фінансово-економічна захищеність, діяльність підприємства, складові захищеності, види економічних злочинів, показники-індикатори.

Потреба в діагностиці фінансово-економічної захищеності підприємства виникає тоді, коли поточна діяльність суб'єкта господарювання зумовлює не завжди передбачену зміну величини і складу позиченого і власного капіталів, проте, потребує максимального контролю захисту свого потенціалу. Рівень фінансово-економічної захищеності, що характеризує кількісну величину можливості підприємства на відповідний момент часу протистояти загрозам внутрішнього і зовнішнього середовищ, дає змогу відкоригувати точність його цілісної захищеності. Загалом проблема діагностики цієї категорії полягає в необхідності постійного удосконалення методу її оцінювання. До того ж, якщо суб'єкт господарювання підозрюється в періодичній незаконній підприємницькій діяльності паралельно з нестабільним забезпеченням налагоджених процесів фінансування, то метод діагностики його рівня фінансово-економічного захисту має бути трансформований таким чином, щоб забезпечити повне оцінювання його діяльності, включаючи і всеохоплюючий контроль виявлених економічних злочинів, які дестабілізують об'єктивність інтегрованого стану захищеності.

Питаннями діагностики фінансово-економічної діяльності підприємств займалося багато вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких А. С. Вартанов, А. Е. Воронкова, О. І. Гадзевич, А. А. Герасимов, О. О. Гетьман, О. К. Добикіна, Н. М. Євдокимова, О. К. Єлісєєва, Т. О. Загорна, С. В. Касьянюк, А. В. Кірієнко, Т. Д. Костенко, Л. А. Костирко, Р. О. Костирко, Ю. Г. Лисенко, В. В. Лук'янова, А. Н. Марюта, О. Г. Мельник, О. І. Олексик, В. С. Рижиков, І. Г. Сокиринська, Ю. З. Толчєєв, В. Н. Цзунов, В. М. Шаповал, Г. О. Швиданенко та ін.

© Кузьмін О. Є., Алексєєв І. В., Хома І. Б., 2013

У працях згаданих авторів розглядається механізм або система діагностики поточного оцінювання певного економічного явища у загальній системі функціонування підприємства, а саме: діагностика банкрутства, фінансово-господарського стану¹, фінансово-економічної стійкості², економічного (виробничого) потенціалу, конкурентоспроможності, ринкової вартості майна, антикризового управління, управління виробничо-економічними системами, фінансово-економічної діяльності підприємства як загалом, так і в системі процесно-структурованого менеджменту³, діагностика ризиків та економічної безпеки тощо.

Разом із тим слід зазначити, що в аналізованих дослідженнях бракує синергетичного підходу у розробленні методу діагностики такої похідної категорії, як “економічна захищеність” у структурі аналізу основних властивостей підприємства на основі запропонованих рівнів інноваційної, фінансово-кредитної та інвестиційної захищеності через відносну величину сумарного дестабілізуючого впливу факторів на ці складові з одночасним урахуванням як неминучих відхилень профільних показників-індикаторів від діапазону нормативних значень, так і додаткового дестабілізуючого впливу на зазначені складові захищеності за наявності скоєних економічних злочинів суб’єктом господарювання.

На основі рекомендованих складових захисту господарюючого суб’єкта постала необхідність розробити прикладний метод структурно-функціональної діагностики фінансово-економічної захищеності для покращання спектра комплексного оцінювання діяльності підприємства з одночасним урахуванням усіх дестабілізуючих факторів впливу, фіксуючи як відхилення поточних результатів за основними видами діяльності, так і елементи можливої “тіньової” діяльності.

Ефективний метод діагностики рівня фінансово-економічної захищеності підприємства на практиці має сприяти контролю навіть незначних змін у стані захисту багатовекторної системи створення механізму фінансової стабілізації і більш раціональному управлінню ресурсами за рахунок підтримання певного економічного потенціалу. Економічний потенціал суб’єкта господарювання корелюється з його станом фінансово-економічної захищеності, даючи змогу в пролонгованому вигляді зберегти відповідний її рівень.

Під структурно-функціональною діагностикою рівня фінансово-економічної захищеності підприємства слід розуміти такий метод діагностичного

¹ Діагностика стану підприємства: теорія і практика : монографія / за заг. ред. А. Е. Воронкової. — Х. : ВД ІНЖЕК, 2006. — 448 с.

² Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія / Л. А. Костирко. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Х. : Фактор, 2008. — 336 с.

³ Кузьмін О. Є. Діагностика в системі процесно-структурованого менеджменту / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, Л. В. Іванець // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. — 2011. — № 714. — С. 9—14.

оцінювання кількісного виміру захисту його економічного потенціалу від наслідків дії дестабілізуючих чинників, який може існувати незалежно або у складі системно-комплексної діагностики економічного захисту. Проте структурно-функціональна діагностика на відміну від системно-комплексної ґрунтується не тільки на дотриманні критеріїв і принципів інтегрованої захищеності або ефективної фінансово-економічної діяльності суб'єкта господарювання, але й на поглибленому функціональному аналізі структурних елементів у межах основних властивостей господарюючого суб'єкта, які впливають на загальний стан його захищеності, даючи можливість здійснити контроль кінцевих результатів за основними видами підприємницької діяльності за участю низки показників-індикаторів, фіксуючи їх найменші відхилення від нормативних значень. Цей вид діагностики фінансово-економічного захисту підприємства дає змогу оцінити кількісний вплив усіх дестабілізуючих факторів на рівні інноваційної, фінансово-кредитної та інвестиційної захищеності, включаючи перевірку суб'єкта господарювання на “тіньову” діяльність.

Від пропонованого структурування показників для проведення структурно-функціональної діагностики фінансово-економічного захисту підприємства буде залежати якість сформованого аналітичного інструментарію, особливість якого насамперед має полягати в тому, щоб набір введених показників-індикаторів фіксував відповідний вплив загроз, які надійшли з внутрішнього (40 %) і зовнішнього (60 %) середовищ, з допомогою оптимально підібраної їх кількості за таким розподілом: інноваційна захищеність — 6:3 (9 показників-індикаторів); фінансово-кредитна захищеність — 9:6 (15 показників-індикаторів); інвестиційна захищеність — 3:17 (20 показників-індикаторів).

До складу диференційованого відбору оціночних показників стану інноваційного захисту підприємства рекомендовано включити: коефіцієнт інноваційної пропозиції (k_{ipr}) , показник рентабельності інноваційної продукції за чистим прибутком $(R_{pin}^{чп})$, коефіцієнт корисної ефективності (e_{κ}^i) , коефіцієнт покриття сумарних витрат інноваційного проекту реальною величиною інтегрального ефекту $(k_{\sum B}^{IE})$, сукупний ризик недовиконання етапів по всьому інноваційному проекту (R) , рівень винахідницької діяльності $(r_{вл})$, коефіцієнт рівня фінансування і кредитування інноваційної діяльності $(r_{ід}^{фк})$, інтегральний показник ефективності інноваційної діяльності $(r_{ід}^e)$, показник рентабельності інноваційного проекту за рахунок вкладених інвестицій $(R_{іпр})$.

До диференційованого відбору показників-індикаторів стану фінансово-кредитної захищеності підприємства увійде: 1) група показників ліквідності (платоспроможності): коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття поточний) $(k_{зл})$, коефіцієнт швидкої ліквідності $(\kappa_{шл})$, коефіцієнт абсолютної ліквідності (миттєвої платоспроможності) $(\kappa_{ал})$, коефіцієнт співвідношення

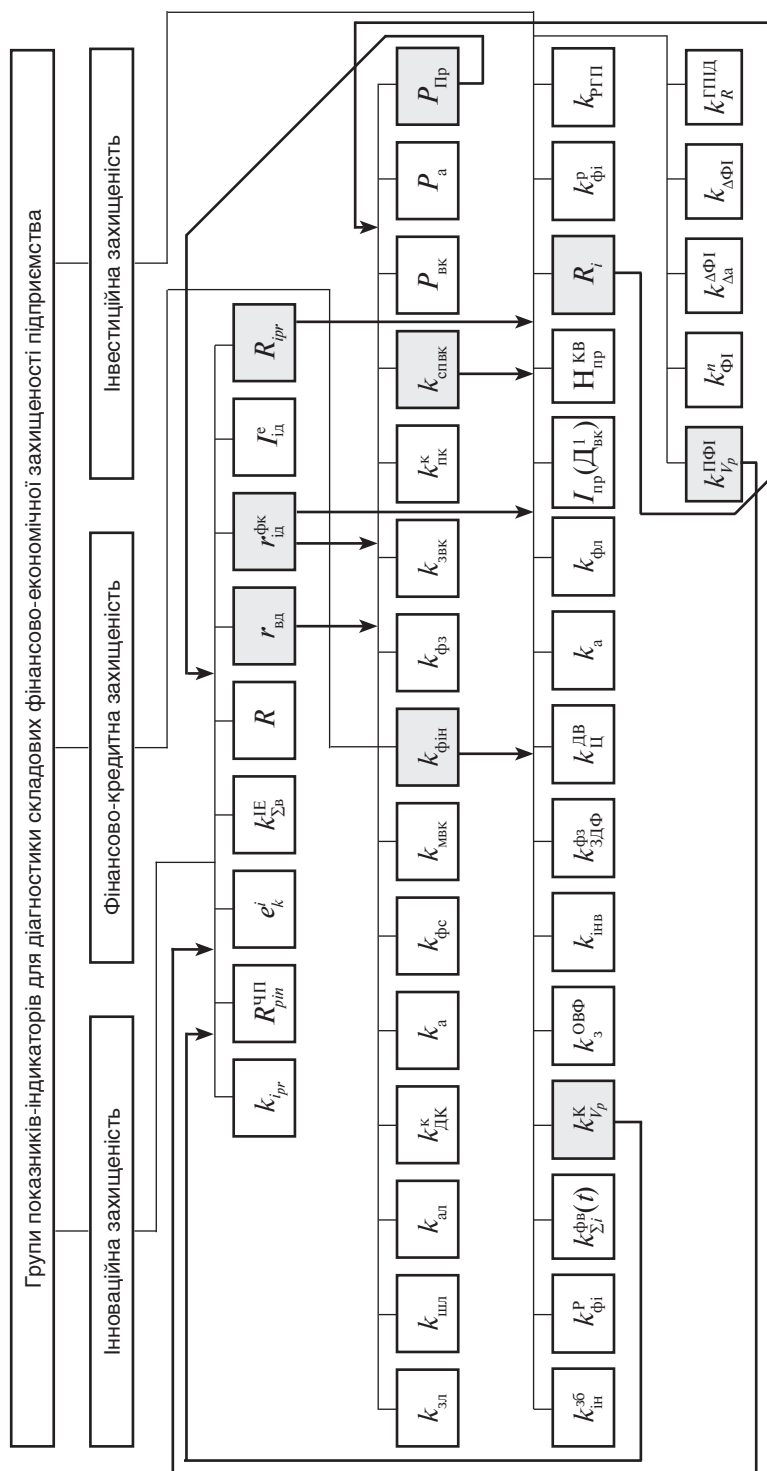
короткострокової дебіторської та короткострокової кредиторської заборгованості ($k_{ДК}^K$); 2) група показників фінансової стійкості: коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) (κ_a), коефіцієнт фінансової стійкості ($\kappa_{фс}$), коефіцієнт маневрування власного капіталу ($\kappa_{МБК}$), коефіцієнт фінансування ($\kappa_{фін}$), коефіцієнт фінансової залежності ($\kappa_{фз}$), коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами ($\kappa_{зБК}$), коефіцієнт концентрації позикового капіталу ($k_{пк}^K$), коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів ($\kappa_{спБК}$); 3) група показників рентабельності: рентабельність власного капіталу ($P_{БК}$), рентабельність сукупних активів за чистим прибутком (P_a), рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком ($P_{пр}$). Для деяких показників-індикаторів фінансово-кредитної захищеності діапазон нормативних значень у післякризовий період може бути розширений, дозволяючи максимально об'єктивно поставитися до результату діагностичної оцінки поточного рівня фінансово-кредитної захищеності, врахувавши наслідки, спричинені різноманітними кризовими явищами.

Структурування показників-індикаторів інвестиційної складової захищеності підприємства передбачає поділ на такі групи: 1) показники-індикатори оцінки рівня інвестиційної привабливості і диверсифікації фінансового ризику підприємства: інтегрований коефіцієнт ймовірності збереження інвестиційної привабливості підприємства ($k_{ін}^{зб}$); коефіцієнт покриття ризику від фінансово-інвестиційної діяльності підприємства ($k_{фі}^P$); 2) показники-індикатори оцінки фінансово-інвестиційної діяльності: коефіцієнт співвідношення фінансових витрат і загального обсягу інвестицій, що надійшли на підприємство за певний період часу ($k_{\sum_i}^{фв}(t)$); коефіцієнт співвідношення одержаних кредитів й обсягу реалізованої продукції на підприємстві ($k_{V_p}^K$); коефіцієнт придатності стану основних виробничих фондів, що не потребують негайних додаткових інвестицій для оновлення ($k_3^{ОВФ}$); 3) показники-індикатори оцінки фінансової стійкості за участю інвестицій: коефіцієнт інвестування ($\kappa_{інв}$); коефіцієнт фінансової залежності від зовнішніх джерел фінансування ($k_{зДФ}^{фз}$); 4) показники-індикатори оцінки фінансової незалежності: коефіцієнт цільового призначення довгострокових вкладень за участю інвестицій ($k_{п}^{дв}$); коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) (κ_a), що встановлює відповідний кореляційний зв'язок між фінансово-кредитною та інвестиційною захищеністю за рахунок зміненого верхнього діапазону нормативних значень для діагностичного оцінювання різних рівнів складових економічного захисту; коефіцієнт фінансового левереджу ($\kappa_{фл}$); 5) показники-індикатори оцінки ефективності фінансово-економічної

діяльності: індекс прибутковості (дохід на одиницю вкладених коштів) ($I_{\text{пр.}} (D_{\text{вк}}^I)$); норма прибутку від капітальних вкладень ($H_{\text{пр}}^{\text{KB}}$); рентабельність інвестицій (R_i); коефіцієнт результативності фінансово-інвестиційної діяльності (k_{fi}^P); 6) показники-індикатори оцінки якості грошових потоків: коефіцієнт реінвестування грошових потоків ($k_{\text{рп}}$); коефіцієнт рентабельності грошового потоку за інвестиційною діяльністю ($k_R^{\text{ГПД}}$); 7) показники-індикатори динаміки обсягу фінансових (за необхідністю реальних, валових, чистих) інвестицій: коефіцієнт відносного темпу зміни поточних фінансових інвестицій ($k_{\Delta\Phi I}$); відносний темп зміни коефіцієнта абсолютної ліквідності за участю поточних фінансових інвестицій ($k_{\Delta a}^{\Delta\Phi I}$); частка поточних фінансових інвестицій підприємства у загальному обсязі інвестицій на звітну дату ($k_{\Phi I}^n$); коефіцієнт відношення поточних фінансових інвестицій до обсягу реалізованої продукції на підприємстві за звітний період ($k_{V_p}^{\text{ПФІ}}$).

Крім того, сформований діагностичний інструментарій дає змогу здійснити структурну вибірку тих показників-індикаторів, з допомогою яких можна встановити найбільш щільний взаємозв'язок складових захищеності підприємства для підтвердження у перспективі точності кінцевих результатів діагностики або здійснення експрес-діагностування інтегрованого стану захищеності (рисунок). Так, на рівні інноваційної захищеності зазначеними показниками є рівень винахідницької діяльності, коефіцієнт рівня фінансування і кредитування інноваційної діяльності та показник рентабельності інноваційного проекту за рахунок вкладених інвестицій; на рівні фінансово-кредитної захищеності — коефіцієнт фінансування, коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів та показник рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком; на рівні інвестиційної захищеності — коефіцієнт співвідношення одержаних кредитів й обсягу реалізованої продукції, рентабельність інвестицій і коефіцієнт відношення поточних фінансових інвестицій до обсягу реалізованої продукції на підприємстві за звітний період.

Слід враховувати, що в сучасних умовах реформування ринкової економіки все більше загострюється проблема криміналізації підприємницької діяльності, яка на державному рівні є основним дестабілізуючим чинником, що заважає формуванню ефективного процесу управління захищеністю вітчизняних підприємств. Криміналізація підприємницької діяльності є підґрунтям всієї “тіньової” економіки, основними проявами якої є офіційно незареєстровані доходи від легального бізнесу і наявність прибутків від заборонених законом видів діяльності. Вважається, що стан фінансово-економічної захищеності підприємства залежить передусім від правової системи його захисту та ефективного механізму забезпечення її реалізації, який при найбільш

Джерело: побудовано авторами.

Рисунк. Структурна вибірка показників-індикаторів, які встановлюють найбільш щільний взаємозв'язок складових фінансово-економічної захищеності підприємства для підтвердження точності результатів діагностики або здійснення експрес-діагностування

ефективному використанні наявних фінансових, виробничих та інших ресурсів запобігає послабленню його захищеності від існуючих небезпек, загроз або інших непередбачуваних обставин і сприяє досягненню цілей бізнесу, одержуючи достатній прибуток в умовах конкуренції та підприємницького ризику. Поштовхом до зародження економічних злочинів може стати недобросовісна конкуренція, протиправна діяльність кримінальних формувань, що спонукає підприємство до пошуку нових шляхів швидкого збагачення⁴, низька кваліфікація працівників, послаблена функція контролю результатів діяльності тощо. Виробничо-господарські структури, дійшовши стадії відновлення своєї фінансово-економічної захищеності у післякризовий період, можуть використовувати тіньову економіку для швидкого нагромадження доходів з проявами економічних злочинів.

Взагалі, будь-яке підприємство, будучи елементом загальної економічної системи на державному рівні, є її регулятором, проте його діяльність легко руйнується, якщо негативний вплив на нього сукупності зовнішнього оточення стає сильнішим, ніж сукупний вплив усіх позитивних факторів⁵. Прискорюють поширення елементів тіньової економіки у цей період значна регламентація державою економічної діяльності і великий податковий тягар, з яким господарюючі суб'єкти не можуть справитися на тлі утворених під час кризи структурних диспропорцій, що тривалий час за інерцією продовжують зберігати руйнівний характер, якість якого доводиться вимірювати величиною дисбалансу між фінансово-кредитною політикою підприємства та фінансово-кредитною системою держави.

Останнім часом поширилися злочини проти порядку здійснення підприємницької діяльності; злочини, що перешкоджають правомірній підприємницькій діяльності, та інші злочини, що можуть бути пов'язані із звичайним провадженням підприємницької діяльності в сучасних умовах функціонування виробничо-господарських структур⁶.

У цій ситуації інтегрований рівень фінансово-економічної захищеності підприємства ($R_{\text{фез}}$), на який впливають рівні інноваційної, фінансово-кредитної та інвестиційної захищеності, з допустимою розрахунковою похибкою і з урахуванням відносної величини сумарного дестабілізуючого впливу факторів, до складу якої окрім основної величини фіксації дестабілізуючого впливу факторів, що відображається на кількісному вимірі рівнів кожної складової захищеності через

---

⁴ Хома І. Б. Диагностика экономической защищенности в системе контроля функционирования промышленного предприятия с элементами "теневой" деятельности / И. Б. Хома // Актуальные вопросы современной экономической науки : Сб. доклад. VI Межд. научн. конф., г. Липецк, 27 августа 2011 г. — Липецк : Издательский центр Гравис, 2011. — С. 101—109.

⁵ Квасницька Р. С. Деякі методичні аспекти формування системи економічної безпеки підприємства / Р. С. Квасницька, І. О. Доценко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. — 2009. — № 2, Т. 1. — С. 34—38.

⁶ Дудоров О. О. Злочини у сфері підприємництва : навч. посіб. / О. О. Дудоров, М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. — К. : Атіка, 2001. — 608 с.

відхилення профільних показників-індикаторів $\left(\sum_{j=1}^z \frac{|\Delta_j^i|}{N_j^i} \right)$, увійде величина додаткового дестабілізуючого впливу (ϵ_i), може бути представлений залежністю:

$$R_{\Phi EZ} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n \left(L_r^V - \sum_{j=1}^z \frac{|\Delta_j^i|}{N_j^i} - \epsilon_i \right)} \pm \Delta,$$

де L_r^V — локалізована r -мірна шкала для виміру рівнів складових та загального рівня фінансово-економічної захищеності підприємства ($L_r^V = 10$);

$|\Delta_j^i|$ — абсолютні відхилення за модулем розрахункових значень рекомендованих показників-індикаторів від нормативних значень, які беруть участь у процесі діагностики фінансово-економічної захищеності за інноваційною, фінансово-кредитною та інвестиційною складовими;

N_j^i — нормативні значення показників-індикаторів за інноваційною, фінансово-кредитною та інвестиційною складовими;

n — кількість діагностованих складових захищеності ($n = 3$);

z — оптимальна кількість вибраних показників-індикаторів для діагностики фінансово-економічної захищеності підприємства (для інноваційної складової $z = 9$, для фінансово-кредитної складової $z = 15$, для інвестиційної складової $z = 20$);

ϵ_i — величина додаткового дестабілізуючого впливу, що виникає, якщо на підприємстві є доведені й розкриті економічні злочини (для кожної складової стану захищеності величина ϵ_i розраховується індивідуально (таблиця);

$\pm \Delta$ — допустима похибка при розрахунку рівня фінансово-економічної захищеності підприємства⁷, що не змінює стан захищеності в межах фіксації відповідного низького, середнього або високого рівня захисту.

Таким чином, структурно-функціональна діагностика фінансово-економічної захищеності підприємства передбачає: 1) формування масиву структурних елементів; 2) деталізацію показників-індикаторів у просторі діагностичної оцінки за вибраними рівнями складових захищеності; 3) виокремлення розрахункового апарату діагностики; 4) встановлення сумарної величини фіксації дестабілізуючого впливу факторів на кількісний вимір рівнів кожної складової захищеності з ідентифікацією незаконних видів підприємницької діяльності; 5) виявлення місця допустимої похибки діагностованого рівня фінансово-економічної захищеності.

Окреслені аспекти розробленого методу структурно-функціональної діагностики фінансово-економічної захищеності будуть корисними для

⁷ Хома І. Б. Розроблення прикладної методики структурно-функціональної діагностики рівня економічної захищеності промислового підприємства / І. Б. Хома // Часопис економічних реформ. — 2012. — № 2 (6). — С. 103—108.

Таблиця. Величина додаткового дестабілізуючого впливу на складові інтегрованого рівня фінансово-економічної захищеності підприємства за наявності виявлених і доведених економічних злочинів

№ з/п	Види економічних злочинів	Вид складової фінансово-економічної захищеності, на якій встановлено вплив економічного злочину	Наявність виявленого і доведеного злочину	Ідентифікація дестабілізуючого впливу на складові економічної захищеності за видом злочину	Розрахунок величини додаткового дестабілізуючого впливу на складові інтегрованого рівня фінансово-економічної захищеності підприємства, ε_i
1	2	3	4	5	6
1	Злочини проти порядку переміщення товарів та інших предметів через митний кордон України	Інноваційна захищеність	-	$\varepsilon_1^1 = 0$	Величина дестабілізуючого впливу на рівень інноваційної захищеності: $\varepsilon_1 = \varepsilon_1^1 + \varepsilon_1^{10} + \varepsilon_1^{11} + \varepsilon_1^{12} + \varepsilon_1^{13} = 0$
2	Злочини проти порядку випуску та обігу грошей і цінних паперів	Інвестиційна захищеність	-	$\varepsilon_3^2 = 0$	
3	Приховування валютної виручки	Фінансово-кредитна захищеність	+	$\varepsilon_2^3 = 1$	
4	Злочини проти порядку оподаткування		+	$\varepsilon_2^4 = 1$	
5	Заняття забороненими видами підприємницької діяльності та деякі злочини, що можуть набувати характеру забороненого підприємництва	Інвестиційна захищеність	-	$\varepsilon_3^5 = 0$	Величина дестабілізуючого впливу на рівень фінансово-кредитної захищеності: $\varepsilon_2 = \varepsilon_2^3 + \varepsilon_2^4 + \varepsilon_2^7 = 2$
6	Злочини проти порядку легалізації підприємницької діяльності	Фінансово-кредитна захищеність	-	$\varepsilon_3^6 = 0$	
7	Злочини, пов'язані з банкрутством		-	$\varepsilon_2^7 = 0$	Величина дестабілізуючого впливу на рівень інвестиційної захищеності: $\varepsilon_3 = \varepsilon_3^2 + \varepsilon_3^5 + \varepsilon_3^6 + \varepsilon_3^8 + \varepsilon_3^9 + \varepsilon_3^{10} + \varepsilon_3^{11} + \varepsilon_3^{14} = 0$
8	Злочини, які є проявом монополізму і "недобросовісної" конкуренції	Інвестиційна захищеність	-	$\varepsilon_3^8 = 0$	
9	Посадові злочини		-	$\varepsilon_3^9 = 0$	
10	Розкрадання майна	Інноваційна захищеність	-	$\varepsilon_1^{10} = 0$	
11	Злочини проти власності та суміжні з ними		-	$\varepsilon_1^{11} = 0$	

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6
12	Злочини проти трудових прав громадян	Інноваційна захищеність	-	$\epsilon_1^{12} = 0$	
13	Злочини, що посягають на право інтелектуальної власності		-	$\epsilon_1^{13} = 0$	
14	Злочини проти інтересів споживачів	Інвестиційна захищеність	-	$\epsilon_3^{14} = 0$	

Умовні позначення: “+” — виявлені й доведені економічні злочини; “-” — невиявлені економічні злочини; ϵ_i^α — складові параметри для розрахунку величини додаткового дестабілізуючого впливу факторів (ϵ_i) на i -ті складові інтегрованого рівня фінансово-економічної захищеності за наявності виявлених і доведених на підприємстві економічних злочинів, де $i = \overline{1, n}$ — вид складової фінансово-економічної захищеності; α -порядковий номер виду економічних злочинів з таблиці. При виявленні і доведенні економічних злочинів на підприємстві $\epsilon_i^\alpha = 1$, при невиявленні — $\epsilon_i^\alpha = 0$.

прикладного застосування в умовах періодичного контролю стану захищеності ряду вітчизняних підприємств.

Запропонований прикладний метод структурно-функціональної діагностики фінансово-економічної захищеності підприємства дає змогу оцінити поточний стан захисту будь-якої виробничо-господарської структури через максимальне врахування впливу усієї системи дестабілізуючих факторів як за участю оптимальної вибірки показників-індикаторів, так і введеного розрахункового елементу фіксації величини додаткового дестабілізуючого впливу на складові захищеності за видом ідентифікованого економічного злочину.

Подальші дослідження за цією тематикою дадуть змогу розширити спектр напрямів оцінювання фінансово-економічної діяльності підприємства, особливо якщо суб'єкт господарювання належить до категорії “проблемних” і вимагає постійного й ефективного контролю з допомогою розрахункового значення діагностованого рівня фінансово-економічної захищеності у системі запровадження дієвих антикризових заходів.